

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot). VALLI ry on vuonna 1953 perustettu valtakunnallinen vanhustyön kehittäjä ja edunvalvoja, jolla on tänä päivänä yli 60 jäsenyhteisöä ympäri Suomea. VALLI ry työskentelee aktiivisesti yhdessä jäsenyhteisöjensä ja asiantuntijoidensa kanssa paremman vanhuuden ja vanhojen ihmisten oikeuksien puolesta. VALLI ry:n hankkeiden avulla tuetaan ikäihmisten osallisuutta, kehitetään iäkkäiden teknologiavalmiuksia, kannustetaan sukupolvien välistä yhteistyötä ja nuorten hakeutumista alalle. Vaikuttamistoiminnan ja kehittämistoiminnan lisäksi VALLI:ssa on toimintoina Ikäteknologiakeskus, Etsivän vanhustyön verkostokeskus sekä Vanhustyön Trainee-ohjelma nuorille.

VALLI ry:n mukaan nyt esitettävä muutos parantaa potilaan oikeusturvaa sekä itsemääräämisoikeutta. Kirjallinen päätös tahdonvastaisesta säännöllisestä lääkityksestä mahdollistaa potilaan oikeuden tehdä valitus hallintotuomioistuimeen, jos hän kokee, että lääkitys ei ole hänelle tarpeellinen. Esityksessä on hyvin määritelty tahdonvastaisen lääkityksen kriteerit ja milloin kirjallinen päätös tulee tehdä. Tärkeää on, että akuuttitilanteen lääkitys ilman potilaan suostumusta jää voimaan ilman, että siitäkin tulisi tehdä kirjallinen päätös. Lisäksi on huomioitava, että erityisesti ikääntyneillä henkilöillä on useimmiten myös muita lääkityksiä ja akuuteissakin tilanteissa on selvitettävä tarkasti eri lääkitysten yhteensopivuus. Lisäksi vanhat ja ikääntyneet ihmiset tarvitsevat tukea mahdollisten valitusten tekemiseen, mutta erityisesti myös muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden osalta. Mm näistä syistä on henkilöstön osalta myös terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden resurssit turvattava riittävälle tasolle. Niin ikään jatkossa on saatava riittävän selkeä säädöspohja koskien asiakkaiden ja potilaiden oikeusturvaa. Henkilöstöllä ei tulisi olla valtuuksien osalta epäselviä tilanteita toimimiseen, kun henkilöstöresurssit ovat niukat. Selkeys valtuuksista lisää myös asiakkaiden oikeuksia.

Päätösten tekemiseen on varattava työaikaa. Tämä on huomioitava jo entuudestaan niukassa psykiatrisen hoidon resurssitilanteessa, jotta potilaiden oikeus hyvään hoitoon voidaan turvata jatkossakin. Tahdosta riippumaton lääkitys kohdentuu potilasryhmään, jolla ei välttämättä tilanteessa ole kykyä eritellä ja miettiä lääkitystä järkevästi ja oman terveytensä kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Kieltäytyminen voi olla sairautentunnottomassa tilassa tehty. Päätöksistä valittamisen määrä voi olla arvioitua korkeampi ja työllistänee enemmän henkilökuntaa toimeenpanon alkuvaiheessa, kuin mitä on arvioitu.

Dufva Virpi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry